

YEŞİL FİNANSMANDA YENİ BİR ÖLÇÜT: BANKALARIN YEŞİL VARLIK ORANI HESAPLAMASI

I. GİRİŞ

Günümüzde iklim değişikliğini azaltma ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri hem küresel ölçekte hem de Türkiye’de finansal sistemlerin yeniden yapılandırılmasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, finansal kuruluşların çevresel riskleri dikkate alarak faaliyetlerini yönlendirmeleri, sürdürülebilir finansman politikalarının etkinliğini artırmak açısından önem arz etmektedir. Türkiye’de, bu dönüşüm sürecine katkı sağlamak amacıyla düzenleyici kurumların çevresel ve sosyal sorumlulukları içeren düzenlemelerinin son yıllarda ivme kazandığını gözlemlenmektedir.

Bu çerçevede, 11/04/2025 tarih ve 32867 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Yeşil Varlık Oranı Hesaplaması Hakkında Tebliğ (“**Tebliğ**”), bankaların çevresel sürdürülebilirlik kriterlerine uyumunu teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Tebliğ, bankaların yeşil varlık oranlarını ve diğer anahtar performans göstergelerini hesaplamalarına ve raporlamalarına ilişkin usul ve esasları belirlemektedir. Bu düzenleme, finansal kuruluşların çevresel etkilerini daha şeffaf bir şekilde ortaya koymalarını ve sürdürülebilir finansman stratejilerini geliştirmelerini hedeflemektedir.

II. TEMEL ESASLAR

1.Yeşil Varlık Oranı Nasıl Hesaplanır?

Yeşil varlık oranı, bankaların faaliyetleri bakımından birincil anahtar performans göstergesidir ve bu faaliyetlerin sürdürülebilirliği ve çevresel hedefleri nasıl ve ne ölçüde dikkate aldığını ve belirtilenlere ne düzeyde katkı sağladığını gösteren bir orandır. Yeşil varlık oranı, bankaların konsolide olmayan bilançolarında yer alan uyumlu varlıkların yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıklara bölünmesi suretiyle hesaplanır:

$$\frac{\text{Bankaların Konsolide Olmayan Bilançolarında Yeri Alan Uyumlu Varlıklar}}{\text{Yeşil Varlık Oranı Kapsamındaki Toplam Varlıklar}}$$

Uygun varlıkların hesaplanmasında; yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıklar içerisinde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu ("**Kurul**") tarafından belirlenen teknik tarama kriterlerinde yer alan tüm ekonomik faaliyetlere ilişkin bilanço içi finansal varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarları toplanır.

Uyumlu varlıkların hesaplanmasında; uygun varlıklar içerisinde **(i)** çevresel hedeflerden bir ya da daha fazlasına önemli ölçüde katkıda bulunma, **(ii)** diğer çevresel hedeflere önemli zarar vermeme, **(iii)** asgari sosyal güvenlik standartlarını sağlama koşullarını aynı anda yerine getiren ekonomik faaliyetlere ilişkin bilanço içi finansal varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarları toplanır. Önemle belirtmek gerekir ki; son mali yıl cirosunun en az %90'ını (*yüzde doksan*) uyumlu varlıklardan elde eden ve son bir yılda yenilenemez enerji kaynaklarından herhangi bir gelir sağlamamış olan işletmelere tahsis edilen; ancak kullanım yeri somut biçimde belirlenemeyen işletme sermayesi kredileri ve benzer nitelikteki diğer kredi türleri, yeşil varlık oranı hesaplamasında uyumlu varlık olarak kabul edilebilecektir.

Yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıkların hesaplanmasında ise; **(i)** öncelikli olarak bilanço içi toplam finansal varlıklardan; merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinden, merkez bankalarından ve uluslar üstü kuruluşlardan alacaklar ile alım satım hesaplarında izlenen varlıklar çıkarılır, akabinde **(ii)** elde edilen sonuç ile kalan bilanço içi varlıkların itfa edilmiş maliyet ile ölçülen brüt tutarları toplanır.

2. Uyumlu Varlıkların Tespitinde Kurul Tarafından Belirlenecek Kriterler Nelerdir?

Yeşil varlık oranlarının hesaplanmasında esas alınan uyumlu varlıkların doğru biçimde tespit edilmesi, bankaların çevresel sürdürülebilirliğe ilişkin performanslarının sağlıklı şekilde değerlendirilebilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, Tebliğ uyarınca uyumlu varlıkların tespitine ilişkin esaslar, doğrudan Kurul tarafından veya Kurul kararı doğrultusunda yetkili kamu kurumları tarafından belirlenecek olup Tebliğ ile çerçeve niteliğinde üç temel başlık öngörülmüştür:

Teknik Tarama Kriterleri: Yeşil varlık oranına dahil edilecek bir uyumlu varlığın çevresel hedeflerden en az birine önemli ölçüde katkı sağlaması, Kurul tarafından belirlenen teknik tarama kriterlerini karşılamasına bağlıdır. Bankalar teknik tarama kriterlerinin sağlandığını veya sağlanacağını bağımsız doğrulayıcı taraflarca düzenlenen emisyon raporu, fizibilite raporu, enerji verimliliği etüt raporu ve benzeri raporlarla ulusal ya da uluslararası kabul görmüş sertifikalar, yeşil teknoloji seçim araçları veya yatırıma konu harcama belgeleri aracılığıyla tevsik etmek ve bunları denetime hazır bulundurmakla yükümlüdür. Vadeye sahip uyumlu varlıklarda ise teknik tarama kriterlerinin vadeleri süresince devam edip etmediğinin izlenmesi esastır.

Çevreye Önemli Zarar Vermeme: Ekonomik faaliyetlerin çevreye önemli zarar verip vermediği değerlendirilirken yalnızca olumlu etkilerine göre değil, aynı zamanda diğer çevresel alanlara zarar verip vermediğine göre bir değerlendirilme yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, faaliyetin kendisiyle birlikte, ortaya çıkardığı ürün ve hizmetlerin tüm yaşam döngüsü boyunca çevreye olan etkileri de değerlendirilir. Kullanım süreci sona erdikten sonra meydana gelebilecek çevresel sonuçlar da bu kapsamda analiz edilir. Bankalar, bu koşulun karşılandığına ilişkin teknik ve idari belgeleri hazırlamakla ve denetime hazır halde tutmakla yükümlüdür. Vadeye sahip uyumlu varlıklarda ise çevreye önemli zarar vermeme kriterlerinin vadeleri süresince devam edip etmediğinin izlenmesi esastır.

Asgari Sosyal Güvenlik Standartları: Yeşil varlık oranına dâhil edilecek faaliyetlerin yalnızca çevresel açıdan değil, aynı zamanda sosyal açıdan da belirli asgari standartları taşıması beklenmektedir. Bu kapsamda, faaliyetlerin ve ilgili tarafların temel sosyal güvenlik ilkelerine uygun hareket etmesi zorunludur. Bankalar, bu standartların sağlandığına ilişkin belgeleri hazırlamak ve gerekmesi hâlinde denetime sunmakla yükümlüdür. Vadeye sahip uyumlu varlıklarda ise asgari sosyal güvenlik standartlarına uyum kriterlerinin vadeleri süresince devam edip etmediğinin izlenmesi esastır.

Yukarıda bahsi geçen bu üçlü kriter seti; bankaların yeşil varlık oranlarını yalnızca niceliksel değil, aynı zamanda niteliksel bir anlayışla hesaplamalarına olanak tanımaktadır. Bu yaklaşım, finansal sistemin çevresel ve sosyal sorumlulukla bütünleşmesini destekleyen önemli bir düzenleyici çerçeve sunmaktadır.

Önemle belirtmek gerekir ki; uyumlu varlıkların belirlenmesinde *"iklim değişikliğini azaltma"* hedefi dikkate alınacaktır. Yeşil varlık oranının hesaplamasında *"iklim değişikliğine uyum"*, *"döngüsel ekonomiye geçiş"*, *"su ve deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımı ve korunması"*, *"kirliliğin önlenmesi ve kontrol altına alınması"*, *"biyoçeşitliliğin ve ekosistemlerin korunması ve restorasyonu"* hedefleri ise Kurul tarafından kapsama dahil edilebilecektir.

3. Tebliğ Kapsamında Bankalara Getirilen Diğer Yükümlülükler Nelerdir?

Çevresel sürdürülebilirlik ve iklim değişikliğiyle mücadeleyle ilişkin küresel düzenlemeler, yalnızca finansal kuruluşların yatırım tercihlerine değil, aynı zamanda bu tercihlerin şeffaf biçimde izlenmesi ve kamuoyuyla paylaşılmasına da odaklanmaktadır. Bu bağlamda, Avrupa Birliği düzenlemelerinde de olduğu gibi Türkiye’de bankalara getirilen yükümlülüklerin merkezinde raporlama faaliyetleri gelmektedir. Tebliğ uyarınca, bankalar çevresel sürdürülebilirlik kapsamında hesapladıkları yeşil varlık oranına ilişkin veri ve süreçleri yönetmekle yükümlü kılınmıştır. Bu doğrultuda;

- (i) Bankalar yeşil varlık oranının pay ve paydasını oluşturan varlıklara ilişkin belgelendirme, sınıflandırma, izleme ve kontrol süreçleri ile bunlara ilişkin politikalarını tesis etmeli, veri tabanlarında gerekli düzenlemeleri yapmalı ve raporlama sistemini oluşturmaktadır.
- (ii) Bankalar yeşil varlık oranı raporlamalarını, Kurulca belirlenecek sürelerde Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu’na göndermelidir. Bu uygulamaya 30/06/2025 tarihi itibarıyla başlanacaktır.

Kurul, yeşil varlık oranı raporlama zorunluluğunu banka türü ve büyüklüğü bazında belirlemeli ve farklılaştırmaya yetkilidir.

4. Tebliğ Uyarınca Düzenlenen İkincil Anahtar Performans Göstergeleri Nelerdir?

Tebliğ uyarınca bankaların çevresel sürdürülebilirliğe katkı düzeylerini ölçmek amacıyla yeşil varlık oranına ilaveten düzenlediği ikincil anahtar performans göstergeleri; uyumlu varlıklar/uygun varlıklar ve uygun varlıklar/yeşil varlık oranı kapsamındaki toplam varlıklar oranlarıdır. Kurul, ulusal taksonomiye uyum çerçevesinde yeni performans göstergeleri tanımlama ve bunlara ilişkin raporlama yükümlülüğü getirme yetkisine sahiptir.

III. SONUÇ

Sonuç olarak; Tebliğ ile getirilen düzenlemeler, bankacılık sektöründe çevresel sürdürülebilirlik ilkelerinin somut göstergeler üzerinden değerlendirilmesine imkân tanımakta ve sürdürülebilir finans alanında kurumsal bir çerçevenin oluşmasına katkı sunmaktadır. Önümüzdeki dönemde, iklim değişikliğiyle mücadele, yeşil dönüşüm ve sürdürülebilir kalkınma hedefleri doğrultusunda finansal mevzuatın geliştirilmesi ve uluslararası uygulamalarla uyumlaştırılması sürecinin devam etmesi beklenmektedir. Bu doğrultuda, Kurul'un Tebliğ ile kendisine tanınan yetkiler çerçevesinde yeşil varlık oranının hesaplanmasına ilişkin kriterleri daha da geliştirmesi ve uygulamaya yönelik ayrıntıları netleştirmesi, düzenlemenin etki alanını güçlendirecektir.

Tebliğ metnine bu [bağlantı](#)dan ulaşabilirsiniz.

Doğa Kale

Avukat

+90 552 452 13 71

doga.kale@aydin.law

<https://www.linkedin.com/in/dogakale/>

Sinem Sedef

Stajyer

+90 538 343 30 11

sinem.sedef@aydin.law

<https://www.linkedin.com/in/sinem-sedef/>